

Uznání dluhu

Uznání dluhu není novým právním důvodem závazku; usnadňuje však věřiteli procesní situaci v případě sporu, neboť věřitel nemusí prokazovat vznik dluhu a ani jeho výši v době uznání. Naopak dlužník, pokud by namítal, že dluh nevznikl (či nevznikl v uznané výši), že byl splněn nebo že jinak zanikl, musel by to prokázat.

Uznání dluhu není novým právním důvodem závazku; usnadňuje však věřiteli procesní situaci v případě sporu, neboť věřitel nemusí prokazovat vznik dluhu a ani jeho výši v době uznání. Naopak dlužník, pokud by namítal, že dluh nevznikl (či nevznikl v uznané výši), že byl splněn nebo že jinak zanikl, musel by to prokázat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 26 Cdo 2425/2002, ze dne 11.6.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců A) M. K. a B) R. K., zastoupených advokátem, proti žalovaným 1) J. H. a 2) A. H., zastoupeným advokátem, o zaplacení částky 50.000,- Kč, vedené u Okresního soudu v Prostějově pod sp. zn. 8 C 165/98, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. ledna 2002, č. j. 19 Co 317/2000-73, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. ledna 2002, č. j. 19 Co 317/2000-73, a rozsudek Okresního soudu v Prostějově ze dne 8. prosince 1999, č. j. 8 C 165/98-52, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Prostějově k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Prostějově (soud prvního stupně) – poté, co jeho platební rozkaz ze dne 11. září 1998, č. j. Ro 634/98-9, byl v důsledku včas podaného odporu žalovaných zrušen – rozsudkem ze dne 8. prosince 1999, č. j. 8 C 165/98-52, vyhověl žalobě a uložil žalovaným, aby do patnácti dnů od právní moci rozsudku zaplatili žalobcům částku 50.000,- Kč. V návaznosti na rozhodnutí ve věci samé rozhodl o nákladech řízení účastníků.

K odvolání žalovaných Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 23. ledna 2002, č. j. 19 Co 317/2000-73, citovaný rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, rozhodl o nákladech odvolacího řízení účastníků a nevyhověl návrhu žalovaných na vyslovení přípustnosti dovolání se zdůvodněním, že „nebyla řešena žádná otázka zásadního právního významu a žalovaní ani nesdělili, v čem by tato otázka zásadního právního významu měla spočívat“.

Soudy obou stupňů vzaly z provedených důkazů především za zjištěno, že ve věci sp. zn. 8 C 15/95 Okresního soudu v Prostějově byl dne 17. května 1995 uzavřen (a soudem schválen) soudní smír, v němž se žalobci zavázali vyklidit – po zajištění náhradního bytu – „byt 2+1 v P., K. 21“ (dále jen „předmětný byt“, resp. „byt“) v domě žalovaných, a že v této věci žalovaní souhlasili jednak s tím, že hodnota investic žalobců do stavebních úprav v bytě činila 50.000,- Kč, a dále rovněž s tím, že tuto

částku žalobcům v případě jejich vystěhování z bytu zaplatí. Poté rovněž zjistily, že dne 17. května 1995 sepsali žalovaní prohlášení, v němž se zavázali zaplatit žalobcům v den předání klíčů od vyklizeného bytu částku 50.000,- Kč jako náhradu nákladů vložených do oprav a úprav v bytě (dále jen „prohlášení ze dne 17. května 1995“), že v písemnosti ze dne 10. listopadu 1998 žalobcům oznámili odstoupení od prohlášení ze dne 17. května 1995, a že cena etážového topení (stavební úpravy provedené žalobci) činí po odpočtu znehodnocení bytu nájemcem částku 13.222,- Kč. Nakonec vzaly za zjištěno, že náhradní byt si žalobci zajistili sami v měsíci květnu 1998, že předmětný byt vyklidili, že žalovaní neposkytli součinnost při předávání klíčů od bytu, že k předání klíčů došlo jejich vhozením do schránky žalovaných, a že žalovaní jim částku 50.000,- Kč odmítli vyplatit. Na základě uvedených skutkových zjištění soudy obou stupňů především dovodily, že prohlášení ze dne 17. května 1995 lze pokládat za uznání dluhu podle § 558 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, v tehdy platném znění (dále jen „obč. zák.“), neboť bylo učiněno v písemné formě a je v něm obsažen závazek žalovaných k zaplacení částky 50.000,- Kč žalobcům z titulu oprav a úprav, které žalobci v bytě provedli; splatnost částky 50.000,- Kč nastala - vzhledem k ujednání, obsaženém v prohlášení ze dne 17. května 1995 - předáním klíčů od vyklizeného bytu. Odvolací soud navíc rovněž dovodil, že „uznání dluhu jako zajišťovací institut má za následek domněnku, že dluh v době uznání existoval, a opak, tedy neexistenci dluhu, musí prokázat dlužník. Žalovaní přitom v řízení neprokázali, že by dluh nevznikl, či že by ho splnili; od uznání dluhu také nelze odstoupit ...“. Za této situace žalobě - s odkazem na ustanovení § 558 obč. zák. - vyhověly.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní dovolání, jehož přípustnost opřeli o ustanovení § 239 odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou s účinností od 1. ledna 2001 zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „o.s.ř.“). Dovolání odůvodnili nesprávným právním posouzením věci. V rámci užitého dovolacího důvodu zpochybnili především právní závěr, že prohlášení ze dne 17. května 1995 lze pokládat za uznání dluhu podle § 558 obč. zák. V této souvislosti namítli, že uznat (ve smyslu § 558 obč. zák.) lze pouze dluh existující v době uznání, a nikoli rovněž dluh, který měl, jako v projednávané věci, nastat až v budoucnu (tj. vyklizením bytu se současným předáním klíčů od bytu); navíc prohlášení ze dne 17. května 1995 nelze posoudit jako uznání dluhu ve smyslu § 558 obč. zák. již proto, že v něm není obsažena žádná zmínka o uznání dluhu. Žalovaní jsou rovněž přesvědčeni, že předloženým znaleckým posudkem znalce J. H. prokázali výši investic pouze v částce 13.222,- Kč, a že tak současně prokázali, že dluh v částce 36.778,- Kč nevznikl. Navíc namítli, že byt navrhli provedení důkazu znaleckým posudkem o hodnotě úprav provedených v bytě, a další návrhy na doplnění dokazování učinili v podání ze dne 2. listopadu 1999, odvolací soud přesto konstatoval, že žádné důkazy nenavrhli. Na nesprávnost právního posouzení věci usuzují rovněž z toho, že odvolací soud - stejně jako soud prvního stupně - nevzal v úvahu jejich odstoupení od prohlášení ze dne 17. května 1995, učiněné podáním ze dne 10. listopadu 1998. Z důvodů uvedených v dovolání se neztotožnili ani se skutkovým zjištěním, týkajícím se neposkytnutí součinnosti při předávání klíčů od předmětného bytu. Navrhli, aby dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobci se ve vyjádření k dovolání ztotožnili s právním posouzením věci odvolacím soudem a navrhli, aby dovolání bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) řešil nejprve otázku, zda o dovolání má rozhodnout podle občanského soudního řádu, ve znění před novelou provedenou s účinností od 1. ledna 2001 zákonem č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, nebo podle občanského soudního řádu, ve znění po uvedené novele. Pro odpověď na tuto otázku bylo podstatné, že soud prvního stupně vydal své

rozhodnutí dne 8. prosince 1999. Odvolací soud sice o odvolání žalovaných proti rozhodnutí soudu prvního stupně rozhodl až dne 23. ledna 2002, avšak s přihlédnutím k části dvanácté, hlavě první, bodu 15. zákona č. [30/2000](#) Sb. je musel projednat podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu, ve znění před 1. lednem 2001, jak správně konstatoval v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Bylo-li rozhodnutí odvolacího soudu vydáno po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů (podle občanského soudního řádu, ve znění před 1. lednem 2001), dovolací soud dovolání projednal a o něm rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. – dále opět jen „o.s.ř.“ (srov. část dvanáctou, hlavu první, bod 17. zákona č. [30/2000](#) Sb. – návrh na zrušení citovaného ustanovení byl odmítnut usnesením Ústavního soudu České republiky ze dne 12. března 2002, sp. zn. IV. ÚS 534/01).

Poté se Nejvyšší soud zabýval otázkou přípustnosti dovolání, neboť toliko z podnětu dovolání, které je přípustné, může být přezkoumána správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných (způsobilých) dovolacích důvodů.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o.s.ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Nejde-li o případ vad řízení taxativně uvedených v § 237 odst. 1 o.s.ř. – a ty v daném případě nebyly žalovanými namítány a z obsahu spisu nevyplývají – řídí se přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu ustanoveními § 238 odst. 1 písm. b/ a § 239 odst. 1 a 2 o.s.ř.

O žádný z případů přípustnosti dovolání uvedených v § 238 odst. 1 písm. b/ a § 239 odst. 1 o.s.ř. v daném případě nejde, neboť odvolací soud, aniž ve výroku svého potvrzujícího rozsudku vyslovil přípustnost dovolání (naopak návrhu žalovaných na vyslovení přípustnosti dovolání nevyhověl), potvrdil v pořadí první rozsudek soudu prvního stupně. Zbývá proto posoudit přípustnost dovolání podle § 239 odst. 2 o.s.ř.; ostatně žalovaní přípustnost svého dovolání o citované ustanovení opřeli.

Podle § 239 odst. 2 o.s.ř. nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Především je zapotřebí zdůraznit, že podle § 239 odst. 2 o.s.ř. může být dovolání přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek a jde-li zároveň o právní otázky zásadního významu. Řešení jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání v tomto případě nezakládá. Proto v dovolacím řízení nelze v rámci dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř. přezkoumat správnost skutkového zjištění o neposkytnutí součinnosti žalovaných při předávání klíčů od předmětného bytu.

Předpokladem přípustnosti dovolání ve smyslu § 239 odst. 2 o.s.ř. je (za splnění v něm uvedených podmínek) závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu (popřípadě konkrétní v něm

řešená právní otázka) má po právní stránce zásadní význam. Otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud řeší jako otázku předběžnou (nevydává ohledně ní žádné rozhodnutí) a jeho kladně vyjádřeným závěrem se podané dovolání stává přípustným.

Zásadní význam po právní stránce má rozhodnutí odvolacího soudu tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která měla zásadní význam pro rozhodnutí ve věci (na jejímž řešení napadené rozhodnutí spočívá - nejde tedy o takovou právní otázku, která pro rozhodnutí ve věci nebyla určující), a přitom současně šlo o zásadně právně významnou otázku z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (co do obecného dopadu na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů (tj. dovolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil, nebo jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů.

V daném případě žalovaní před vyhlášením potvrzujícího rozsudku odvolacího soudu, konkrétně v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, navrhli vyslovení přípustnosti dovolání bez specifikace právní otázky, jejíž řešení by mělo být v dovolacím řízení přezkoumáno. Vzhledem k právnímu posouzení věci odvolacím soudem a k odůvodnění dovolání tak půjde v dovolacím řízení o otázku, (1.) zda prohlášení ze dne 17. května 1995 lze pokládat za uznání dluhu podle § 558 obč. zák., (2.) zda je za vyložené důkazní situace správný právní závěr, že žalovaní neprokázali, že dluh nevznikl v požadované výši (ve výši 50.000,- Kč), a (3.) zda lze platně odstoupit od prohlášení o uznání dluhu. Vzhledem k právním závěrům, které odvolací soud přijal ohledně druhé právní otázky, nelze než dovést, že jde o rozhodnutí (odvolacího soudu) po právní stránce zásadního významu.

Je-li podle závěru dovolacího soudu napadené rozhodnutí zásadně právně významné, stává se tím dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o.s.ř. přípustným. Protože dovolání bylo podáno včas a k tomu legitimovanými subjekty (žalovanými), řádně zastoupenými advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1, odst. 2 věta druhá o.s.ř.), přezkoumal dovolací soud bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.) napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Žalovaní nenamítají, že řízení je postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř.) a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by řízení takovou vadou bylo postiženo. Otázka tzv. zmatečnostních vad ve smyslu § 237 odst. 1 o.s.ř. je již vyřešena na jiném místě odůvodnění tohoto rozsudku.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. lze odvolacímu soudu vytknout, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 558 obč. zák. uzná-li někdo písemně, že zaplatí svůj dluh určený co do důvodu i výše, má se za to, že dluh v době uznání existoval. U promlčeného dluhu má takové uznání ten následek, jen věděl-li ten, kdo dluh uznal, o jeho promlčení.

Uznání dluhu je jednostranný právní úkon dlužníka adresovaný věřiteli. Musí tedy splňovat jednak náležitosti předepsané ustanovením § 558 obč. zák. (písemná forma, vyjádření příslibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše), jednak obecné náležitosti právního úkonu (§ 34 a násl. obč. zák.). Ve smyslu § 37 odst. 1 obč. zák. musí být projev vůle učiněn mimo jiné určitě a srozumitelně; jinak je neplatný. Právní úkon je nesrozumitelný, jestliže ani jeho výkladem nelze – objektivně posuzováno – zjistit, jaký obsah jím měl být vlastně vyjádřen. Závěr o neurčitosti právního úkonu předpokládá, že vyjádření projevu je sice srozumitelné, avšak neurčitý je jeho obsah. Podle § 35 odst. 2 obč. zák. je třeba právní úkony vyjádřené slovy vykládat nejen podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Projev vůle dlužníka, vtělený do uznávacího prohlášení, je tedy určitý a srozumitelný, jestliže je výkladem objektivně pochopitelný; jinak řečeno, může-li typický účastník v postavení adresáta (věřitele) tuto vůli bez rozumných pochybností o jejím obsahu odpovídajícím způsobem vnímat.

Uznání dluhu podle citovaného ustanovení je samostatným zajišťovacím institutem. Zajišťovací funkci plní tím, že zakládá vyvratitelnou právní domněnku existence dluhu v době uznání.

V projednávané věci je v (písemném) prohlášení ze dne 17. května 1995 obsažen závazek žalovaných zaplatit žalobcům v den předání klíčů od vyklizeného bytu částku 50.000,- Kč jako náhradu nákladů vložených žalobci do oprav a úprav předmětného bytu. Ze zmíněného prohlášení zároveň vyplývá, že bylo učiněno v návaznosti na výsledky jednání Okresního soudu v Prostějově ve věci sp. zn. 8 C 15/95, v níž byl téhož dne uzavřen a usnesením soudu schválen tam uvedený soudní smír. Je zřejmé, že prohlášení ze dne 17. května 1995 vyhovuje náležitostem předepsaným ustanovením § 558 obč. zák. (písemná forma, vyjádření příslibu zaplatit dluh a uvedení důvodu dluhu a jeho výše); bez právního významu je v naznačených souvislostech okolnost, že v prohlášení ze dne 17. května 1995 není obsažena žádná zmínka o uznání dluhu. Žalobci (věřiteli) nemohlo být zmíněné prohlášení objektivně vnímáno jinak než jako určitý a srozumitelný projev vůle (§ 37 obč. zák.) žalovaných, tudíž jako uznání dluhu co do částky 50.000,- Kč a jako jejich závazek k zaplacení této částky z titulu náhrady nákladů, které žalobci vložili do oprav a úprav předmětného bytu. Odvolacímu soudu proto nelze nic vytknout, považoval-li – stejně jako soud prvního stupně – prohlášení ze dne 17. května 1995 za uznání dluhu ve smyslu § 558 obč. zák.

Za této situace se má za to, že dluh v době uznání existoval, jak to nakonec vyplývá rovněž z ustanovení § 558 obč. zák., a je nerozhodné, že splatnost uvedené částky, jak správně dovodily soudy obou stupňů, měla podle prohlášení ze dne 17. května 1995 nastat až předáním klíčů od vyklizeného bytu.

Na jiném místě odůvodnění tohoto rozhodnutí je uvedeno, že uznání dluhu ve smyslu § 558 obč. zák. je jednostranným právním úkonem dlužníka. Lze souhlasit se soudy obou stupňů v tom, že odstoupení od takového – jednostranného – právního úkonu nepřipadá v úvahu; zákon totiž upravil odstoupení pouze od smlouvy jako právního úkonu dvoustranného (srov. § 48 a § 49 obč. zák. a dále § 497, § 517, § 637, § 642, § 679, § 716, § 759, § 802 obč. zák.).

Uznání dluhu není novým právním důvodem závazku; usnadňuje však věřiteli procesní situaci v případě sporu, neboť věřitel nemusí prokazovat vznik dluhu a ani jeho výši v době uznání. Naopak dlužník, pokud by namítal, že dluh nevznikl (či nevznikl v uznané výši), že byl splněn nebo že jinak zanikl, musel by to prokázat.

V posuzovaném případě již v odporu proti platebnímu rozkazu soudu prvního stupně žalovaní navrhli, aby k otázce ocenění provedených oprav a úprav v bytě byl ustanoven znalec. Dne 8. října 1999 pak soudu prvního stupně předložili znalecký posudek znalce J. H. o ceně instalovaného etážového topení v předmětném bytě k 30. lednu 1999. Další návrhy na doplnění dokazování, vztahující se k hodnotě provedených oprav a úprav v bytě, učinili ve svém podání ze dne 2. listopadu 1999. Jestliže i přes to a navíc přes učiněné skutkové zjištění, že cena etážového topení (stavební úpravy provedené žalobci) činí po odpočtu znehodnocení bytu nájemcem částku 13.222,- Kč, bez dalšího odvolací soud – stejně jako soud prvního stupně – dovodil, že žalovaní neprokázali, že dluh nevznikl v požadované výši, nelze v tomto směru jeho právní posouzení věci pokládat za správné. Jde – za této důkazní situace – o právní posouzení neúplné a tudíž nesprávné. Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o.s.ř. tak byl užit opodstatněně.

Vycházejí z uvedených závěrů Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243b odst. 1 věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně (který se rovněž posouzením věci z tohoto úhlu pohledu nezabýval), bylo zrušeno i toto rozhodnutí a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)